

«Նոր ժամանակի Կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻԶՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Ա Վ Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ե Տ Ա Զ Ո Տ Ա Կ Ա Ն

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ն Ք

Հետազոտության թեման՝ Աստվածաշնչյան առակների
դաստիարակչական նշանակությունը

Առարկան՝ մայրենի

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Ռոզա Հովսեփյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Զովասարի միջնակարգ դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն.	3
Գլուխ 1. Առակը որպես գրական տեսակ	4
Գլուխ 2. Առակի ուսուցման կարեւորությունը դպրոցում.....	9
Եզրակացություն.....	14
Գրականության ցանկ.....	15

Ներածություն

Ուսուցման զարգացնող գործառույթի բովանդակությունը անձի մտավոր զարգացումն է, իմացական որակների զարգացումն ու ձևավորումը: Երեխայի մտավոր զարգացումը ավելի արագ է իրականանում գիտելիքների ձեռք բերման ընթացքում, սակայն զարգացման աստիճանը մեծապես պայմանավորված է ոչ թե գիտելիքների գումարով, չափով, այլ ուսուցման գործընթացի կառուցվածքով և առանձնահատկություններով:

Չենց այդպիսին է նաև առակների ուսուցման գործընթացը, որն իրենից ներկայացնում է համագործակցային ուսուցում և պահանջում է հնարավորինս ճիշտ և հստակ կազմակերպում:

Մանկավարժության մեջ ուսուցման գործընթացի կառուցվածքի վերաբերյալ ձևավորվել են տարբեր մոտեցումներ: Ուսուցման նոր՝ ճանաչողական գործունեության վրա հիմնված ուսուցման կառուցվածք է առաջարկում ամերիկացի մանկավարժ և հոգեբան Բենջամեն Բլումը: Ըստ նրա ուսուցման թաքսոնոմիայի (համակարգի)՝ ուսուցման գործընթացին հատուկ են վեց հիմնական աստիճան՝ գիտելիք, իմաստավորում, կիրառում, վերլուծություն, համադրում, կշռադատում կամ գնահատում:

Աշխատանքի նպատակն է ուսումնասիրել, թե ինչ դաստիարակչական ազդեցություն են ունենում աստվածաշնչյան առակները անձի դաստիարակության և արժեքային համակարգի ձևավորման գործում:

Գլուխ 1. Առակը որպես գրական տեսակ

Ուսուցումը նպատակային գործընթաց է, որը իրենից ներկայացնում է բավականին բարդ և խրթին գործընթաց: Ուսուցման սկզբունքները այն ելակետային հիմքերը, կանոնը կամ պահանջը, ղեկավարվող գաղափարներն են, որոնց միջոցով ապահովվում է ուսուցման արդյունավետությունը: Այս առումով պետք է նշել, որ ուսուցումը լինելով բարդ գործընթաց, պահանջում է աշխատանք և ճիշտ մոտեցում գործընթացի իրականացման համար: Ուսուցման գործընթացն իմացական գործունեության յուրահատուկ ձև է, քանի որ աշակերտը ուսուցման միջոցով յուրացնում է հասարակական փորձը, ճանաչում է աշխարհը: Ուսուցման տարբերությունը գիտական իմացությունից նրանում է, որ նյութը, որն արդեն յուրացված է գիտության կողմից՝ հատուկ կազմակերպված է և ներկայացված է ուսուցման համար:

Այսօր մանկավարժների, դասավանդողների, դաստիարակների և ընդհանրապես կրթության ոլորտում աշխատողների առջև խնդիր է դրվում դաստիարակությանը տալ համընդհանուր, նպատակային բնույթ և ապահովել սովորողի բազմակողմ և ամբողջական դաստիարակությունը:

Այսպիսով այսպիսի դաստիարակությունը ենթադրում է.

- Կրթական միջավայրում, ինչպես նաև ուսումնական պրոցեսի ընթացքում դաստիարակության գործընթացը ուղղել անձի ամբողջական ձևավորմանը, հաշվի առնելով անձի համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացման նպատակը.
- Սովորողներին հաղորդակից դարձնել հասարակական արժեքներին՝ բարոյականության, աշխատանքի, գիտության, արվեստի, մշակույթի բնագավառում.
- Սոցիալապես արժեքավոր գործունեության կազմակերպումը, աշխատանքային գործունեության առաջատար դերով, որը խթանում է ստեղծագործական ընդունակությունների զարգացմանը.
- ԵՎ ի վերջո շատ կարևոր է սովորողի հաղորդակցման զարգացումը, ինքնադրսևորումը, կոլեկտիվ միջավայրում:

Սովորողի համակողմանի զարգացման հիմքը արժեքային համակարգի ձևավորումն է՝ ազգային և համամարդկային արժեքների գիտակցումը: Մանկավարժական արժեքանության կիրառական տեսանկյունից այս դրույթը

արտացոլվում է հանրակրթության կրթական չափորոշիչներում, ուսումնական ծրագրերում, ուսումնական պլաններում, դասագրքերում, դիդակտիկ և մեթոդական նյութերում:

Դպրոցը, հանդիսանալով անձի կրթության, դաստիարակության դարբնոցը, սերնդից սերունդ փոխանցում է հասարակության մեջ կուտակված նյութական, տնտեսական, սոցիալական, հոգեբանական, բարոյական, գեղագիտական, ճանաչողական և այլ բնույթի արժեքներ: Սովորողի հոգեմտավոր ներաշխարհը ձևավորվում է ազգային և համամարդկային արժեքների գիտակցության ներքո, իսկ այդ արժեքներն ընկած են մարդասիրական կրթության հիմքում: Սովորողի ճանաչողական աչժեքները ձևավորվում են գիտելիքի միջոցով . մտորել-գնահատել – իմաստավորել-յուրացնել ճանաչողական արժևորման տրամաբանական քայլերը սկսվում են գիտելիքի փոխանցմամբ: Հետևաբար, գիտելիքը համարվում է առաջնային արժեք կրթական արժևորման աստիճանակարգում: Անձի կրթվածությունն ասելով՝ հասկանում ենք ոչ միայն գիտելիքների համակարգի տիրապետում, այլև ստեղծագործական ունակությունների դրսևորում, համագործակցային, ինքնաարտահայտման որակների առկայություն, արժեքայի գիտակցություն:

Դաստիարակություն, որոշակի տեխնոլոգիաների համակարգ, որն ուղղված է երեխայի անձի նպատակաուղղված ձևավորմանը: Դաստիարակությունից է կախված երեխայի ընկալումը շրջապատող իրականության հանդեպ, նրա հարաբերությունները իր և շրջապատող մարդկանց հետ:Այն իրականացվում է ընտանիքի և դպրոցի համատեղ գործունեության ընթացքում, նախադպրոցական և արտադպրոցական հաստատություններում, հիմնարկություններում, մանկական, երիտասարդական, հասարակական կազմակերպություններում:

Դաստիարակությունը հասարակական կյանքի համընդհանուր անհրաժեշտ կատեգորիա է: Սերտորեն կապված է ուսուցման հետ: Դաստիարակության հիմնական եղանակներն են՝ ընտանեկան և հասարակական:

Ուշինսկին դաստիարակությունը բնորոշում է որպես ներդաշնակորեն զարգացած անձնավորության ձևավորմանը նպատակաուղղված գիտակցական պրոցես: Դաստիարակության տարբեր կողմերի շարքում նա գլխավոր տեղը հատկացնում է բարոյականության դաստիարակությանը, որովհետև, ըստ նրա, բարոյական դաստիարակությունը երեխայի մեջ պետք է զարգացնի

մարդասիրություն, ազնվություն և ուղղամտություն, աշխատասիրություն, կարգապահություն և պատասխանատվության զգացում, որը զուգակցվում է համեստության հետ: Դաստիարակությունը երեխայի մեջ պետք է զարգացնի ամուր բնավորություն և կամք, տոկունություն, պարտքի զգացում:

Անհիշելի ժամանակներից հայ ժողովուրդն ստեղծել է գեղարվեստական խոսքի կատարյալ նմուշներ՝ հեքիաթներ, առասպելներ, հանելուկներ, շուտասելուկներ, առածներ, ասացվածքներ, որոնք էական նշանակություն են ունեցել երեխաների բարոյական դաստիարակության ասպարեզում: Պատահական չէ, որ դրանք արժանացել են Խ. Աբովյանի, Ղ. Ալիշանի, Յ. Թումանյանի, Ղ. Աղայանի և այլ նշանավոր մտավորականների բարձր գնահատականին: Այսպես, Ղ. Աղայանը դրանք համարել է ոչ միայն հայեցի դաստիարակության, այլև երեխայի լեզվի մարզման և ազգային մտածողության կերտման միջոց:

Չանրահայտ է, որ կրթությունն անձի, հասարակության և պետության շահերից ելնող ուսուցման և դաստիարակության գործընթաց է, որը նպատակաուղղված է գիտելիքների պահպանմանն ու նոր սերունդներին փոխանցմանը: Չայաստանի Չանրապետության մտավոր ներուժի սաղմերն այսօրվա երեխաներն են՝ վաղվա պետության կերտողները: Այս տեսանկյունից հայ ժողովրդական բանահյուսության տարբեր ժանրերը, որոնք հարազատ են հայ ազգային հոգեբանությանը, առավել արդյունավետ կերպով կարող են ներգործել կրտսեր դպրոցականների հուզաշխարհի վրա: Այս առումով հայ մանկական գրականության մեջ առանձնահատուկ դեր ունեն հեքիաթները, ինչպես նաև առակները, որոնց միջոցով երեխաների մեջ դաստիարակվել են հայրենասիրություն, ազնվություն, աշխատասիրություն, ինչպես նաև ծուլությունը, չարությունը, շահամոլությունը և վախկոտությունը խարազանելու պատրաստակամություն: Ուսուցողական և դաստիարակչական տեսակետից առակների կրթական արժեքն այսօր էլ բարձր է գնահատվում:

Չենց դա է պատճառը, որ դպրոցում մեծ տեղ է հատկացվում առակներին: Անընդհատ մշակվել և մշակվում են առակները երեխաներին մատուցելու նոր մեթոդներ ու մեթոդական հնարներ, որոնց հիմնական խնդիրը առակի հումորն ու այլաբանական միտքը երեխաների գիտակցությանը հասցնելն է:

Միանգամայն ընդունելի է այն կարծիքը, որ Աստվածաշնչյան առակների դաստիարակող էությունը, դերն ու նշանակությունը եղել և մնում է ողջ քրիստոնյաների հավատքի հիմքը, ինչպես Չիսուսն էր անուղղակիորեն խրատում իրեն լսող ու հետևող ժողովրդին՝ մեջբերելով առակներ: Ահա, թե

ինչու նոր սերնդին ևս պետք է առաջնորդել, ուղղորդել և բարոյապես դաստիարակել առակի բարձրարժեք և խորիմաստ նմուշներով, որոնք դեռ դարեր կպահպանեն իրենց ժամանակի թարմությունն ու դիպուկությունը, մտքի խորությունն ու լեզվի ճկունությունը:

Առակը չափածո կամ արձակ փոքրածավալ ստեղծագործություն է, որն ունի այլաբանական իմաստ և բարոյախրատական բովանդակություն¹: Առակը բաղկացած է 2 մասից՝ սյուժեից և բարոյախոսությունից: Սյուժեն դեպքերի, իրողությունների սեղմ շարադրանքն է, իսկ բարոյախոսությունը՝ առակի սկզբում կամ մեծ մասամբ վերջում արտահայտված եզրակացությունը: Առակի հերոսը մարդն է, ում կյանքի, բնավորության հոռի և բացասական գծերը ծաղրվում են այլաբանորեն:

Չնում «առակ» բառը նշանակել է նաև խրատ, իմաստություն: Այդպիսիք են Աստվածաշնչում պահպանված Սողոմոնի առակները, որոնք մեծ ազդեցություն են թողել գրեթե բոլոր ժողովուրդների մտածելակերպի վրա: Առակների առաջին հայտնի հեղինակը հույն Եզոպոսն է: Առակներով հարուստ է նաև հին հնդկական գրականությունը: Արևելյան ժողովուրդների մեջ տարածված են եղել Խիկար Իմաստունի և Մուլա Նասրեդինի առակները:

Սողոմոնը պատանի հասակում թագավոր է դառնում: Նա հետևում էր իր հոր՝ Դավթի տված իմաստուն խորհուրդներին: Եհովան հավանում է նրան ու մի գիշեր երազի մեջ հարցնում է. «Սողոմո՛ն, ի՞նչ կուզեիր ինձանից ստանալ»: Ի պատասխան՝ Սողոմոնն ասում է. «Ո՛վ իմ Աստված, ես շատ երիտասարդ եմ ու երկիր կառավարել չգիտեմ: Ուստի, տո՛ւր ինձ իմաստություն, որպեսզի քո ժողովրդին ճիշտ ձևով առաջնորդեմ»: Աստծուն դուր է գալիս Սողոմոնի խնդրանքը: Չետևաբար, նա ասում է. «Քանի որ դու իմաստություն խնդրեցիր ու ոչ թե երկար կյանք կամ հարստություն, ապա դու կլինես այնքան իմաստուն, որքան աշխարհում դեռ ոչ մի մարդ չի եղել: Բայց դրա հետ մեկտեղ ես քեզ կտամ նաև այն, ինչ որ չխնդրեցիր՝ թե՛ հարստություն և թե՛ փառք²»:

Երբ Սողոմոնը՝ Դավթի որդին, մ.թ.ա. 1037թ.-ին դարձավ Իսրայելի թագավոր, «երեք հազար առակ գրեց»: Նրա իմաստուն խոսքերի որոշ մասն արձանագրվեց Աստվածաշնչի «Առակներ» գրքում: Այս առակներում հավիտենական ճշմարտություն է ամփոփված: Դրանք այսօր նույնպես ժամանակահարմար են:

¹ <http://encyclopedia.am/pages.php?bld=2&hld=964>

² Աստվածաշունչ, 1987թ.

Սողոմոնի իշխանության տարիները նպաստավոր ժամանակաշրջան էին: Այդ ժամանակ Իսրայելի թագավորությունն իր ծաղկման գագաթնակետին էր գտնվում: Այնուամենայնիվ, մարդիկ անձնական խնդիրներ ու դժվարություններ ունեին, որոնց պատճառը մարդկային անկատարությունն էր: Ուստի զարմանալի չէ, որ իր խնդիրները լուծելու համար ժողովուրդը դիմում էր իմաստուն Սողոմոն թագավորին: Բազմաթիվ հարցերի առնչությամբ վճիռներ կայացնելիս նա առակներ էր ասում, որոնք վերաբերում էին առօրյա կյանքի տարբեր ոլորտներին: Այդ կարճ, բայց դիպուկ առածները շատ բարձր էին գնահատում նրանք, ովքեր ցանկանում էին իրենց կյանքը ներդաշնակեցնել Աստծու կամքին:

Աստվածաշունչը չի ասում, թե Սողոմոնն է գրել «Առակներ» գիրքը: Այնուամենայնիվ, նշում է, որ նա «խոսեց» առակներ, նաև՝ «նա ամեն ինչ մանրակրկիտ քննում էր, որպեսզի բազում առակներ շարադրի»՝ այդպիսով ցույց տալով, որ թագավորն ուզում էր, որ դրանք պահպանվեն ապագայի համա: Դավթի և Սողոմոնի օրերում պալատական պաշտոնյաների մեջ կային նաև քարտուղարներ, ովքեր և կառավարչի խոսքերը խոր հարգանքով էին ընդունում ու գրի առնում դրանք: Գրքի մեծ մասը, անկասկած, գրվել է Սողոմոնի իշխանության տարիներին (մ.թ.ա. 1037–998թթ.): Եբրայերեն Աստվածաշնչերում «Առակներ»-ը սկզբում անվանվում էր գրքի առաջին խոսքով՝ միշլեի, որը նշանակում է «առակներ»: Միշլեի բառը եբրայերեն մաշալ գոյականի հոգնակի ձևն է, որը ակներևաբար ծագում է «նման լինել» կամ «համեմատելի լինել» նշանակությունն ունեցող բառի արմատից: Այս ձևակերպումները ճշգրտորեն բնութագրում են գրքի բովանդակությունը, քանի որ առակները սեղմ ասացվածքներ են, որոնք հաճախ նմանություններ կամ համեմատություններ են, և դրանց նպատակը ունկնդրին մտածելու տեղիք տալն է: Սեղմ կառուցվածքը հեշտացնում է առակների ընկալումը, դրանք դարձնում է հետաքրքիր: Բացի այդ, կարճ առակները հեշտ է սովորել ու հիշել: Առակի հիմնական միտքը չի մոռացվում:

Առակի ուսուցման կարեւորությունը դպրոցում

Առակներում կենդանիներն ու բույսերը խոսում են մարդկային լեզվով, աշխատում են, օգնում կամ խանգարում միմյանց: Առակներում գովաբանվում և խրախուսվում են լավը, բարին, բարոյականությունը, ջանասիրությունը, ազնվությունը, հայրենասիրությունը, ընկերասիրությունը, գեղեցիկը, մարդկայինը և, ընդհակառակը, ծաղրվում ու դատապարտվում են վատը, չարը, տգեղն ու անմարդկայինը, դավաճանությունն ու վախկոտությունը: Այդ իսկ պատճառով առակների ուսուցումը բավականին կարևոր է գիտելիք փոխանցելու տեսանկյունից:

Առակներն այժմ էլ պատմվում և պահպանվում են ժողովրդի մեջ: Նշանավոր առակագիրներ են ֆրանսիացի ժան դը Լաֆոնթենը և ռուս Իվան Կռիլովը: Հայ գրականության մեջ առակներ են գրել նաև Խաչատուր Աբովյանը, Ղազարոս Աղայանը, Ավետիք Իսահակյանը, Խնկո Ապերը, Հովհաննես Ծիրազը, Մկրտիչ Կորյունը և ուրիշներ:

Առակների ուսուցման ժամանակ հարկավոր է ուսուցչի կողմից հստակ մեկնաբանվի յուրաքանչյուր միտքը իր արտահայտած իմաստով, քանզի այն կարող է երբեմն ստանալ ոչ ճիշտ ընկալում, քանզի առակն ինքնին խոհախրատական և փիլիսոփայական միտք է իրենից ենթադրում:

Փորձը ցույց է տալիս, որ աշակերտները մեծ հետաքրքրությամբ են կարդում առակներ. առակներում հանդես եկող կենդանիների, բույսերի, տարբեր առարկաների ու բնության երևույթների միջոցով ակնարկվում են մարդիկ՝ իրենց դրական ու բացասական գծերով: Առակների միջոցով սովորողը նոր որակներ է ձեռք բերում . նա արդարացիորեն դիտարկում և վերլուծում է մարդկային տարբեր բնավորություններ, քննադատում բացասականը՝ չարությունը, ծուլությունը, ազահությունը, ժլատությունը և այլն: Եզոպոսի, Մխիթար Գոշի, Վարդան Այգեկցու /ռուս իրականության մեջ՝ Կռիլով, / առակները, որոնք ներառված են դասագրքում, սովորողին դաստիարակելու, կրթելու մեծ հնարավորություն են տալիս:

Անձի դրական հատկանիշների գնահատումը, արժևորումը բացահայտվում է այն բարոյախոսությամբ, որ փոխանցվում է առակի միջոցով: Ի լրումն այս ամենի՝ հոգևոր, բարոյական որակների ձեռքբերման առումով էլ ավելի մեծ ուժ ունեն Հիսուսի առակները, որոնք իրական կյանքից վերցված պատմություններ

են: Դրանք Հիսուսի կողմից ավանդված բարոյականության յուրահատուկ դասեր են: Բարոյական, հոգևոր արժեքների փոխանցման յուրահատուկ աղբյուր է <<Մանկական աստվածաշունչը>> .Հիսուս առակներով խոսում է երեխայի հոգու հետ՝ բարերարության, լույսի, մարդասիրության դասեր տալով:

Օրինակ՝ 5-րդ դասարանում ուսումնասիրում ենք աստվածաշնչյան հետեւյալ առակը՝ «Մարդը, որը ներել չէր ուզում»:

Պետրոսը Քրիստոսի մոտ էր եկել հետևյալ հարցումով. «Քանի՞ անգամ եթե իմ եղբայրն ինձ դեմ մեղք գործի, ես ներեմ նրան. մինչև յո՞թն անգամ»:
Վարդապետները սահմանափակում էին ներումը երեք անգամով: Պետրոսը, հետևելով, ինչպես ինքն էր ենթադրում, Քրիստոսի ուսմունքին, մտածեց հասցնել այն յոթի՝ մի թիվ, որ կատարելություն է նշանակում: Բայց Քրիստոսը սովորեցրեց, որ երբեք չպետք է հոգնել ներելուց: «Չեմ ասում քեզ մինչև յոթն անգամ,- ասաց Նա,- այլ մինչև յոթանասուն անգամ յոթ»:

Հետո Նա ցույց տվեց ճշմարիտ սկզբունքը, որի վրա պետք է հիմնվի ներումը և չներելու վտանգը: Նա մի առակ պատմեց այն մասին, թե ինչպես վարվեց մի թագավոր իր պաշտոնյաների հետ, ովքեր վարում էին նրա կառավարության գործերը: Այս պաշտոնյաներից ոմանք մեծ գումարներ էին ստացել, որոնք պատկանում էին պետությանը: Երբ թագավորը ստուգում էր նրանց վստահված գումարների տնօրինությունը, նրա մոտ բերեցին մի մարդու, որի հաշիվը ցույց տվեց տասը հազար տաղանդի չափ հսկայական գումարի պարտք իր տիրոջը: [244] Նա ոչինչ չունեի վճարելու: Եվ, սովորության համաձայն, թագավորը հրամայեց վաճառել նրան և նրա ողջ ունեցվածքը, որպեսզի պարտքը վճարվեր: Բայց Նա սարսափահար ընկավ թագավորի ոտքերը և աղերսեց նրան՝ ասելով. «Համբերիր ինձ և բոլորը կհատուցեմ քեզ: Տերն էլ գթաց այն ծառայի վրա՝ նրան արձակեց, և պարտքն էլ շնորհեց նրան:

«Եվ երբ որ այն ծառան դուրս եկավ, իր ծառայակիցներից մեկին գտավ, որ իրեն հարյուր դահեկան էր պարտական, և նրան բռնած խեղդում էր և ասում, վճարիր ինձ, ինչ որ պարտական ես: Հիմա նրա այն ծառայակիցը նրա ոտներն ընկավ, նրան աղաչում էր և ասում. Համբերիր ինձ և բոլորը կհատուցեմ քեզ: Բայց Նա չէր կամենում, այլ գնաց նրան զցեց բանտը, մինչև որ պարտքը վճարի: Երբ որ նրա ծառայակիցները տեսան եղած բաները, շատ տրտմեցին և եկան իրենց տիրոջը հայտնեցին բոլոր եղածը: Այն ժամանակ նրա տերը իր մոտ

կանչեց նրան և ասաց. Չար ծառա, ես այն բոլոր պարտքը շնորհեցի քեզ, որովհետև դու աղաչեցիր ինձ: Պետք չէ՞ր, որ դու էլ քո ծառայակցին ողորմեիր՝ ինչպես որ ես քեզ ողորմեցի: Եվ նրա տերը բարկանալով՝ նրան մատնեց դահիճներին, մինչև որ բոլոր պարտքը վճարի նրան³:

Թագավորի ներումը, որ շնորհեց, խորհրդանշում է Աստծո ներումը, որ քավում է բոլոր մեղքերը: Թագավորը, որ խղճահարությունից դրոշմած ներեց իր ծառայի պարտքը, ներկայացնում է Քրիստոսին: Մարդը գտնվում էր օրենքի խախտման դատապարտության տակ: Նա ինքն իրեն չէր կարող փրկել, և այդ պատճառով Քրիստոսն եկավ այս աշխարհ, իր աստվածության վրա մարդկային կերպարանք հագավ և իր կյանքը տվեց, արդարև անարդարների փոխարեն:

Նա իր կյանքը տվեց մեր մեղքերի համար, և յուրաքանչյուր մարդու առաջարկում է իր արյան գնով ձեռք բերված ներումն ընդունել: «Տիրոջ մոտ կա ողորմություն, և նրա մոտ կա շատ փրկություն»:

Սա է սկզբունքը, որով պետք է ղեկավարվենք՝ դրսևորելով կարեկցանք մեր մեղավոր ընկերների հանդեպ: «Եթե Աստված այսպես սիրեց մեզ, ապա մենք էլ պետք է իրար սիրենք»: «Ձրի առել եք,- ասաց Քրիստոսը,- ձրի տվեք»:

Առակում, երբ պարտապանը խնդրեց հետաձգել՝ խոստանալով. «համբերիր ինձ համար և բոլորը կհատուցանեմ քեզ», դատավճիռը չեղյալ հայտարարվեց, և ամբողջ պարտքը ջնջվեց՝ հնարավորություն ընձեռելով նրան հետևելու իր տիրոջ օրինակին, որ ներել էր իրեն: Դուրս գալով՝ նա հանդիպեց իր ծառայակցին, ով նրան մի փոքր գումար էր պարտք: Նրան ներվել էր տասը հազար տաղանդ, մինչդեռ պարտապանը նրան պարտք էր հարյուր դահեկան Բայց նա, ում հետ այդպես ողորմաճաբար էին վարվել, իր ծառայակցի հետ բոլորովին այլ կերպ վարվեց: Նրա պարտապանը նման խնդրանք ներկայացրեց իրեն, ինչպես ինքը՝ թագավորին, բայց ապարդյուն: Նա, ում ներել էին քիչ առաջ, բարեխիղճ ու գթասիրտ չէր: Այն ողորմությունը, որ նրա հանդեպ դրսևորվեց, նա չցուցաբերեց իր ծառայակցի հանդեպ: Նա ուշադրություն չդարձրեց այդ խնդրանքին: Անշնորհակալ ծառայի միտքն ամբողջությամբ զբաղված էր պարտքի փոքր գումարով: Նա պահանջեց այն բոլորը, որ նրա կարծիքով իրենն էր, և պնդեց, որ ի կատար ածվի այն նույն դատավճիռը, որից նա այդպես ողորմաճաբար ազատվել էր:

³ <https://wol.jw.org/hy/wol/d/r44/lp-rea/1102003034>

Առակի ուսուցման ժամանակ հարկավոր է հաշվի առնել մի շարք կարևոր հանգամանքներ: Ուսուցիչը հստակ կերպով պետք է կարողանա տարանջատի հետևյալները.

Նպատակը՝ սովորողն ընկալի առակի իմաստը, բարոյախոսությունը, տարբերի նրան բնորոշ լեզվաոճական հնարները, տեսնի առակի կարևոր առանձնահատկությունը՝ դաստիարակիչ նշանակությունը, հասկանա խոսքի տրամաբանությունը, կարողանա վերաբերմունք արտահայտել:

Ուսումնական նյութ - առակը կազմող նախադասություններ՝ գրված առանձին թերթիկների վրա (օրինակներ աստվածաշնչյան, անտիկ, հայ միջնադարյան և ժամանակակից առակներից):

Առաջադրանքներ՝

- ★ Վերականգնել առակը
- ★ Վերնագրել
- ★ Գրել առակի իմաստը (ինչ է սովորեցնում)
- ★ Գրել առակի իմաստին համապատասխան առաձևեր
- ★ Հերոսների մեկի անունից պատմել առակը
- ★ Նկարագարդել

Յուրաքանչյուր խմբին տրվում է մեկ «խառնած» առակ և բոլոր առաջադրանքները: Առաջին և վերջին առաջադրանքի կատարմանը մասնակցում է ամբողջ խումբը, իսկ մյուսները խմբի ներսում բաժանվում են, կատարումը քննարկում են և ներկայացնում միասին:

Ամփոփում՝ Ի՞նչ է առակը (մեթոդը՝ «ձևակույտ» կամ ԳՈՒՍ): Աշխատանքը ներկայացնելուց հետո գնահատվում է 2 փուլով: Առաջին փուլում կիրառվում են անհատաբար լրացվող ինքնագնահատման թերթիկներ: Առավելագույնը 5 միավորով երեխաները գնահատում են իրենց աշխատանքը՝ ըստ յուրաքանչյուր չափորոշիչի:

- ❖ Աշխատել են խմբի հետ:
- ❖ Չեն շեղվել առաջադրանքը կատարելիս:
- ❖ Մյուսներին աշխատելու և արտահայտվելու հնարավորություն են ընձեռել:

❖ Օգնել եմ ընկերներին:

Երկրորդ փուլում խմբերը գնահատում են միմյանց: Խմբերի գնահատման չափանիշներ (առավելագույնը՝ 5 միավոր).

1. Խոսքի հստակ ձևակերպումը
2. Ներկայացնելը
3. Իրար լսելը
4. . Լսարանին ակտիվ պահելը
5. Տրամաբանական և ստեղծագործական մոտեցումը

Դասի վերջում կատարվում է անդրադարձ:

Այսպես կառուցված դասի առավելությունները՝

- զարգացնում է համագործակցային կարողություններ և հմտություններ
- խթանում է տրամաբանական և ստեղծագործական մտածողությունը
- ձևավորում է ուրիշների կարծիքը լսելու և հաշվի առնելու ունակություն
- ստեղծագործությունների ժանրային առանձնահատկությունների իմացությունն է խորացնում

Խրատական եզրակացությունը, որ հեղինակը կոչում է խրատ, նշանակ, ճշմարտություն և այլ բառերով, 2 տեսակ է: «Ճշմարտությունը առակների հեղինակի համար երկու բովանդակություն կարող է ունենալ, երկու եռություն՝ աշխարհական և եկեղեցական, ըստ որում նրա նպատակն է «կերպարանել»՝ պատկերացում տալ, 6 Մ. Աբեդյան, Երկեր Դ, Երևան, 1966 18 բացահայտել, ցուցադրել, արտացոլել այդ երկու ճշմարտություններն այլաբանորեն: Լավագույնները այն առակներն են, որոնք առակագրքերի մեջ են մտել ժողովրդական բանահյուսությունից: Դրանց պատմողական մասը առավելագույն չափով հակիրճ է, ամփոփ ու հստակ և լիովին հաղորդում է առակախոսի միտքը, միտումը, հուշում գաղափարը, այնպես որ ավելորդ է դառնում մեկնությունը: Եվ իրոք, ժողովածուների առակներից շատերը մեկնողական մաս չունեն և դրանց կարիքը չի էլ զգացվում:

Եզրակացություն

Այսպիսով, ամփոփելով կարող ենք ասել, որ առակների ուսուցումը շատ կարևոր է դպրոցականի համար:

Փաստորեն առակը՝ որպես գրական տեսակ, ստեղծվեց, քանի որ մարդ արարածը սիրում է սովորել օրինակով. ընդօրինակելը նրա համար ավելի հեշտ է, քան վերացական խրատը: Այն դաստիարակչական նպատակ ունեցող գրական տեսակ է և օգնում է մարդուն իրական կյանքում ավելի հեշտ ապրելու. ահա այս առումով էլ առակները հին ժամանակներից մինչև այսօր սիրված են ու շարունակվում են մնալ որպես գրական տեսակ:

Առակները զգալի ճանաչողական արժեք ունեն: Առակների գործող անձերը մարդիկ են՝ իրենց ծաղրվող թերություններով ու դրվատվող առաքինություններով, և կամ կենդանիներ, թռչուններ և այլն: Այս վերջին դեպքում մարդկային հասարակությունը իր արտացոլումն է գտնում կենդանական աշխարհում այլաբանորեն, այսինքն կենդանիների հարաբերությունները հոմոմորֆ ձևով վերարտադրում են մարդկային հարաբերություններ, կերպարների հարաբերակցությունը նման է նախատիպերի ու բնօրինակների առնչությանը, ինչ որ հատուկ է առհասարակ առակագրությանը: Բոլոր դեպքերում նրանք այլաբանորեն անձնավորված են, ընթերցողը ի դեմս նրանց տեսնում է մարդկանց, նրանց հատկանիշների մեջ մարդկային հատկանիշներ, հարաբերությունների մեջ մարդկային հարաբերություններ:

Գրականության ցանկ

- Աստվածաշունչ
- Մայրենի 5-րդ դասարան
- <https://wol.jw.org/hy/wol/d/r44/lp-rea/1102003034>
- <http://encyclopedia.am/pages.php?bId=2&hId=964>